

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3299/2564

พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุดผู้ร้อง นาย ส. กับพวกผู้คัดค้าน

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.อ. มาตรา 151, พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3, พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 51, ป.อ. มาตรา 148, ป.อ. มาตรา 157, พ.ร.บ.อนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545 มาตรา 40, ป.วิ.อ. มาตรา 46, ป.อ. มาตรา 341, ป.อ. มาตรา 91

ย่อ / หลักกฎหมาย

ข้อเท็จจริงตามทางวินิจัยของศาลแขวงดุสิตปรากฏชัดแจ้งว่า กลุ่มจำเลยที่ 2 ถึงที่ 19 เป็นเอกชน ได้ร่วมกับเจ้าพนักงานรัฐกระทำการอันเป็นความผิดตาม ป.อ. มาตรา 151 และมาตรา 157 แต่จำเลยที่ 2 ถึงที่ 19 มิได้เป็นเจ้าพนักงาน จึงมีความผิดได้เพียงเป็นผู้สนับสนุนการกระทำความผิดของเจ้าพนักงาน เพียงแต่กรมควบคุมมลพิษโจทก์ในคดีดังกล่าวเลือกแยกฟ้องจำเลยที่ 2 ถึงที่ 19 เป็นคดีฉ้อโกงที่มีโทษต่ำกว่า ทั้งยังเป็นคดียอมความได้ เช่นนี้เมื่อการกระทำความผิดของจำเลยที่ 2 ถึงที่ 19 เป็นความผิดฐานเป็นผู้สนับสนุนเจ้าพนักงานในการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ซึ่งเป็นความผิดมูลฐานตาม พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 3 (5) แม้โจทก์จะเลือกแยกฟ้องจำเลยที่ 1 ถึงที่ 19 ที่เป็นเอกชนในฐานะฉ้อโกง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในความผิดมูลฐานที่มีการกระทำเกิดขึ้น ก็หาเป็นเหตุเปลี่ยนแปลงการกระทำความผิดมูลฐานให้แปรเปลี่ยนไปไม่

คำพิพากษา

ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้มีคำสั่งให้เงินฝากของผู้คัดค้านที่ 1 ที่ธนาคาร ก. สาขาเดอะมอลล์บางแค บัญชีเลขที่ 238-4-38xxx-x จำนวนเงิน 72,638,946.29 บาท และของผู้คัดค้านที่ 2 ที่ธนาคาร ก. สาขาสยามสแควร์ บัญชีเลขที่ 152-2-45xxx-x จำนวนเงิน 50,000,000 บาท พร้อมดอกเบี้ย ซึ่งเป็นเงินที่กิจการร่วมค้า อ. ได้รับมาจากกรมควบคุมมลพิษในโครงการออกแบบรวบรวมก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียในเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ อันเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานตามคำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองคดีหมายเลขแดงที่ อม.2/2551 คำพิพากษาของศาลอาญา คดีหมายเลขแดงที่ อ.4197/2558 และคำพิพากษาของศาลแขวงดุสิต คดีอาญาหมายเลขแดงที่ 3501/2552 ตกเป็นของแผ่นดิน ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 51 ศาลชั้นต้นนัดไต่สวนและประกาศตามกฎหมายแล้ว ผู้คัดค้านทั้งสองยื่นคำคัดค้านขอให้ยกคำร้อง ศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้เงิน 72,638,946.29 บาท ของผู้คัดค้านที่ 1 และเงิน 50,000,000 บาท ของผู้คัดค้านที่ 2 ทั้งสองรายการพร้อมดอกเบี้ยตกเป็นของแผ่นดิน ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 51 วรรคหนึ่ง โดยให้ถือเอาบัญชีรายการทรัพย์สินเป็นส่วนหนึ่งของคำพิพากษาดังกล่าว ค่าฤชาธรรมเนียมให้เป็นพับ ผู้คัดค้านทั้งสองอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นอุทธรณ์ให้เป็นพับ ผู้คัดค้านทั้งสองฎีกา โดยได้รับอนุญาตจากศาลฎีกา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงเบื้องต้นรับฟังได้ว่า เมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2558 กรมควบคุมมลพิษสั่งจ่ายเช็คธนาคาร ร. จำนวน 3,965,428,361 บาท ให้แก่กิจการร่วมค้า อ. ต่อมาวันที่ 1 ธันวาคม 2558 กิจการร่วมค้า อ. โอนเงินจำนวน 562,500,000 บาท

เข้าบัญชีบริษัท ป. ที่ธนาคาร ก. สาขาเดอะมอลล์บางแค บัญชีเลขที่ 238-0-72xxx-x จากนั้น บริษัท ป. โอนเงินจำนวน 68,500,000 บาท เข้าบัญชีผู้คัดค้านที่ 1 ที่ธนาคาร ก. สาขาเดอะมอลล์ บางแค บัญชีเลขที่ 238-4-38xxx-x กับโอนเงินจำนวน 423,700,000 บาท เข้าบัญชีนางจรัสพิมพ์ ซึ่งเป็นมารดาของผู้คัดค้านทั้งสองที่ธนาคาร ก. สาขาเดอะมอลล์บางแค บัญชีเลขที่ 238-4-60xxx-x จากนั้นนางจรัสพิมพ์โอนเงินจำนวน 100,000,000 บาท เข้าบัญชีผู้คัดค้านที่ 1 ดังกล่าว และโอน เงินจำนวน 50,000,000 บาท เข้าบัญชีผู้คัดค้านที่ 2 ที่ธนาคาร ก. สาขาสยามสแควร์ บัญชีเลขที่ 152-2-45xxx-x ต่อมาวันที่ 10 พฤษภาคม 2559 คณะกรรมการธุรกรรมได้ประชุมแล้วพบ ข้อเท็จจริงว่านายวัฒนา รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย ใช้อำนาจข่มขู่หรือจูงใจ เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองและเจ้าหน้าที่สำนักงานที่ดินจังหวัดสมุทรปราการให้ออกโฉนดที่ดิน โดยมีขอบจำนวน 1,900 ไร่ ทับที่คลองสาธารณะประโยชน์ และที่ดินขยะซึ่งเป็นที่ดินหวงห้ามเพื่อขาย ให้แก่กรมควบคุมมลพิษ เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 148 และมาตรา 157 โดยกรมควบคุมมลพิษได้จ้างบริษัท ส. ศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการดำเนิน โครงการจัดการน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาพบว่าพื้นที่ตำบล คลองด่านไม่เหมาะสม เป็นดินเหลวใกล้ชายทะเล แต่เสนอให้แบ่งการดำเนินโครงการเป็น 2 แห่ง คือฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยาที่ตำบลบางปูใหม่และฝั่งตะวันตกที่ตำบลบางปลากรด นายสุวัจน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมได้เสนอโครงการ จัดการน้ำเสียต่อคณะรัฐมนตรี ต่อมาในวันที่ 17 ตุลาคม 2538 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบ โครงการจัดการน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ กำหนดสถานที่สองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ในวงเงิน งบประมาณจำนวน 13,612 ล้านบาท กรมควบคุมมลพิษได้ดำเนินการประกาศประกวดราคา ก่อสร้างระบบจัดการน้ำเสีย ครั้งแรกตามมติคณะรัฐมนตรีกำหนดสถานที่สองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ที่ตำบลบางปูใหม่และตำบลบางปลากรด จากนั้นกรมควบคุมมลพิษได้มีประกาศเมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2539 ให้ท้องที่ตำบลคลองด่าน อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ เป็นพื้นที่สามารถ ยื่นเอกสารเพื่อขายที่ดิน โดยไม่คำนึงถึงผลรายงานการศึกษาที่เห็นว่าที่ดินตำบลคลองด่านไม่ เหมาะสม ทำให้กลุ่มกิจการร่วมค้า อ. ซึ่งประกอบด้วยบริษัท ป. ที่มีผู้คัดค้านที่ 1 เป็น กรรมการผู้จัดการรวมอยู่ด้วย และได้รับดำเนินการโครงการดังกล่าว โดยกรมควบคุมมลพิษ ประกาศเปลี่ยน TOR เป็นโครงการออกแบบรวบรวมก่อสร้างและระบบรวมและบำบัดน้ำเสียเขต ควบคุมมลพิษ มีการขอเพิ่มงบประมาณเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรีเป็นวาระจรโดยไม่ ผ่านสำนักงบประมาณเป็น 22,955 ล้านบาท ต่อมาวันที่ 14 มิถุนายน 2550 คณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ได้มีมติชี้มูลความผิดทางอาญาแก่นาย วัฒนา ผลคดีศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ อม.2/2551 ลงวันที่ 9 กรกฎาคม 2551 พิพากษาลงโทษจำคุกนายวัฒนา 10 ปี ในวันที่ 8 ธันวาคม 2554 คณะกรรมการ ป.ป.ช. ชี้มูลความผิดนายปภิต อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ นายศิริธัญญ์ รองอธิบดีกรมควบคุมมลพิษ และนางยุวรี อดีตนักวิชาการสิ่งแวดล้อม 7 กองจัดการควบคุม คุณภาพน้ำ กรมควบคุมมลพิษ ฐานร่วมกันใช้อำนาจในตำแหน่งโดยทุจริต และปฏิบัติหน้าที่ โดยทุจริต เพื่อก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐและประชาชน ทำให้รัฐจัดซื้อที่ดินที่ออกโฉนด โดยมีขอบ ต้องจ่ายค่าที่ดินและค่าก่อสร้างโครงการและไม่สามารถดำเนินโครงการได้ เป็นความผิด ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 151, 157 ประกอบมาตรา 83 ศาลอาญาได้มีคำพิพากษาใน คดีหมายเลขแดงที่ อ.4197/2558 ลงวันที่ 17 ธันวาคม 2558 พิพากษาจำคุกนายปภิต จำเลยที่ 1

นายศิริธัญญ์ จำเลยที่ 2 และนางยุวรี จำเลยที่ 3 คนละ 20 ปี ตามคำพิพากษาของศาลอาญา ปรากฏข้อความว่ากิจการร่วมค้า อ. และกลุ่มเอกชนที่เป็นคู่สัญญากับกรมควบคุมมลพิษร่วมกัน บิดเบือนข้อเท็จจริง ดำเนินการเสนอเข้าประกวดราคาในแต่ละขั้นตอนโดยทุจริตโดยมีจำเลยทั้ง สามดังกล่าวซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่รัฐ ร่วมกับผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบปฏิบัติหน้าที่โดยเลือก ดำเนินการแต่ละขั้นตอนไปในทางขัดต่อระเบียบทางการ มติคณะรัฐมนตรี และไม่ชอบกฎหมาย สมคบกับกิจการร่วมค้าในทุกขั้นตอนเพื่อเอื้อประโยชน์ให้กลุ่มเอกชนดังกล่าวได้เข้ามาเป็น คู่สัญญา ทำให้มีการยื่นฟ้องกิจการร่วมค้า อ. เป็นจำเลยที่ 1 ร่วมกับพวกรวม 19 คน โดยบริษัท ป. เป็นจำเลยที่ 4 และผู้คัดค้านที่ 1 ของคดีนี้เป็นจำเลยที่ 5 ในคดีอาญาข้อหาฉ้อโกงต่อศาลแขวงดุสิต ศาลแขวงดุสิตรับฟ้องจำเลยที่ 2 ถึงที่ 19 แต่ยกฟ้องจำเลยที่ 1 เพราะไม่เป็นนิติบุคคล แล้ว พิเคราะห์พิพากษาลงโทษจำเลยที่ 2 ถึงที่ 19 โดยปรับจำเลยที่เป็นนิติบุคคลรวมถึงจำเลยที่ 4 บริษัท ป. รายละเอียด 6,000 บาท จำคุกจำเลยที่เป็นบุคคลรวมถึงผู้คัดค้านที่ 1 ในคดีนี้ ซึ่งเป็นจำเลยที่ 5 ในคดีดังกล่าวคนละ 3 ปี โดยศาลแขวงดุสิตวินิจฉัยว่า กลุ่มบริษัทจัดหาที่ดินมีความสัมพันธ์ เชื่อมโยงกับกลุ่มบริษัทดำเนินการก่อสร้าง และมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการกระทำผิดของนายปิกิต อธิบดีกรมควบคุมมลพิษกับพวก คณะกรรมการธุรกรรมจึงเสนอให้อายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการ กระทำความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (5) (15) และ (18) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 จากนั้นจึงมีการดำเนินการอายัดเงินในบัญชีของผู้คัดค้านที่ 1 ซึ่งมีเงินคงเหลือจำนวน 72,638,946.29 บาท และเงินในบัญชีของผู้คัดค้านที่ 2 ซึ่งมีเงินคงเหลือ จำนวน 50,000,000 บาท ต่อมาผู้ร้องได้ยื่นคำร้องขอให้มีคำสั่งให้เงินที่อายัดจำนวนดังกล่าว ตกเป็นของแผ่นดินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 51 คดีจึงมีปัญหาวินิจฉัยตามฎีกาที่ผู้คัดค้านทั้งสองได้รับอนุญาตให้ฎีกาว่าการทำธุรกรรมระหว่าง กิจการร่วมค้า อ. กับกรมควบคุมมลพิษเป็นการดำเนินการโดยชอบตามคำชี้ขาดของ อนุญาตตุลาการและคำพิพากษาของศาลปกครองสูงสุดหรือไม่ เงินที่อายัดเป็นเงินจากการ กระทำความผิดมูลฐานและมีเหตุให้ศาลสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดินหรือไม่ เห็นว่า คำชี้ขาดของ อนุญาตตุลาการ สถาบันอนุญาตตุลาการ สำนักกระบวนพิจารณา สำนักงานศาลยุติธรรม ข้อพิพาท หมายเลขแดงที่ 2/2554 ลงวันที่ 12 มกราคม 2554 เป็นคำชี้ขาดในข้อพิพาททางแพ่งที่มีกระบวนการ วิธีพิจารณาพิเศษตามพระราชบัญญัติอนุญาตตุลาการ พ.ศ.2545 ข้อเท็จจริงที่ได้ความตาม คำชี้ขาดหาไม่ผลผูกพันการพิจารณาค้นหาข้อเท็จจริงของศาลไม่ หากอนุญาตตุลาการมีคำชี้ขาด แล้ว คู่กรณีประสงค์จะคัดค้านคำชี้ขาดก็ดี หรือต้องการบังคับตามคำชี้ขาดก็ดี ก็จะต้องมาร้องขอ บังคับหรือร้องคัดค้านขอเพิกถอนคำชี้ขาดต่อศาล โดยศาลจะพิจารณาเพียงกระบวนการ ดำเนินการในชั้นอนุญาตตุลาการ และเหตุที่ไม่สามารถจะระงับโดยอนุญาตตุลาการ ตามกฎหมาย หรือการยอมรับหรือการบังคับตามคำชี้ขาดนั้นจะเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชนเท่านั้น ตามพระราชบัญญัติอนุญาตตุลาการ พ.ศ.2545 มาตรา 40 หรือมาตรา 43 แล้วแต่กรณี โดยศาลที่พิจารณาตามคำร้องขอดังกล่าวไม่ได้วินิจฉัยลงไป ในเนื้อหาข้อเท็จจริงหรือรายละเอียดของข้อพิพาท กระบวนการในชั้นศาลจึงเป็นเพียงพิจารณาว่า คำชี้ขาดของอนุญาตตุลาการมีเหตุให้ยอมรับ (recognition) หรือไม่ และควรบังคับตามคำชี้ขาด ของอนุญาตตุลาการ (enforcement) ได้หรือไม่ ดังนั้น การที่คู่กรณีพิพาทได้นำคดีมาขอบังคับ ตามคำชี้ขาดของอนุญาตตุลาการต่อศาลปกครอง แต่กรมควบคุมมลพิษ ผู้คัดค้าน ได้คัดค้านโดย อ้างว่าสัญญาจ้างระหว่างผู้ร้องกับผู้คัดค้านเป็นโมฆะ เพราะเป็นการทำนิติกรรมโดยสำคัญผิดใน

ตัวบุคคลซึ่งเป็นคู่กรณีแห่งนิติกรรม และสำคัญผิดในทรัพย์สินที่เป็นวัตถุแห่งนิติกรรม เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และข้อเรียกร้องไม่อยู่ในขอบเขตของสัญญาอนุญาตตุลาการ แต่ศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษาตามคดีหมายเลขแดงที่ อ.487-488/2557 ว่า คดีไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่ศาลจะปฏิเสธไม่รับบังคับตามคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการได้ ตามมาตรา 43 (4) จึงพิพากษาให้บังคับตามคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการ แสดงว่าคำพิพากษาของศาลปกครองสูงสุดดังกล่าวไม่ได้วินิจฉัยในเนื้อหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับเอกชนที่เกี่ยวข้องในคดีนี้ว่าได้กระทำความผิดมูลฐานที่จะริบเงินได้ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน อีกทั้งปัญหาว่าการกระทำของผู้เกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นความผิดมูลฐานหรือไม่ เป็นการวินิจฉัยเกี่ยวกับการกระทำความผิดอาญา จึงไม่อาจเอาข้อวินิจฉัยในคดีแพ่งหรือคดีปกครองมาผูกพันการรับฟังข้อเท็จจริงในทางอาญาได้ ต่างจากการรับฟังข้อเท็จจริงทางแพ่งที่มีกฎหมายคือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 46 ที่กำหนดให้ศาลจำต้องถือข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในคำพิพากษาคดีส่วนอาญา ดังนั้น ข้ออ้างของผู้คัดค้านทั้งสองที่ว่า เงินที่กรมควบคุมมลพิษ จ่ายให้แก่กิจการร่วมค้า อ. แล้วกิจการร่วมค้า อ. จ่ายให้แก่บริษัท ป. แล้วโอนต่อมาให้ผู้คัดค้านทั้งสองเป็นการจ่ายเงินตามสัญญาจ้างโดยชอบตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการและคำพิพากษาของศาลปกครองสูงสุด นั้น จึงยังไม่อาจนำมารับฟังเป็นยุติได้ ฎีกาของผู้คัดค้านทั้งสองในข้อนี้ฟังไม่ขึ้น ปัญหาที่จะต้องวินิจฉัยต่อไปจึงมีว่า เงินที่อายัดในคดีนี้เป็นเงินจากการกระทำความผิดมูลฐานหรือไม่ เห็นว่า คดีนี้สืบเนื่องมาจากกิจการร่วมค้า อ. ได้ทำสัญญาก่อสร้างโครงการออกแบบรวมก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียในเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ กับกรมควบคุมมลพิษ แล้วต่อมาคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ชี้มูลความผิดทางอาญาแก่นายวัฒนา รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย ฐานใช้อำนาจข่มขู่หรือจู่โจมเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองและเจ้าหน้าที่สำนักงานที่ดินจังหวัดสมุทรปราการ สาขาบางพลี ให้ออกโฉนดที่ดินโดยมิชอบ ทับที่คลองสาธารณะประโยชน์และที่ทิ้งขยะซึ่งเป็นเขตหวงห้าม เพื่อนำไปขายให้กรมควบคุมมลพิษ รวมทั้งข่มขู่ร้ายแรงและอาญาแก่เจ้าหน้าที่กรมที่ดิน เจ้าหน้าที่กรมการปกครอง และกำนันตำบลคลองด่าน นอกจากนี้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ชี้มูลความผิดแก่นายปภิต อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ นายศิริธัญญ์ รองอธิบดีกรมควบคุมมลพิษและนางยุวรี อิตตินักวิชาการสิ่งแวดล้อม 7 กรมควบคุมมลพิษ ฐานร่วมกันใช้อำนาจในตำแหน่งโดยทุจริต และปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต เพื่อก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐและประชาชน ทำให้รัฐจัดซื้อที่ดินที่ออกโฉนดโดยมิชอบ ต้องจ่ายค่าที่ดินและค่าก่อสร้างโครงการที่ไม่สามารถดำเนินโครงการเพื่อลดปัญหาสิ่งแวดล้อมได้ ซึ่งต่อมากกรมที่ดินได้เพิกถอนโฉนดที่ดิน 5 แปลง เนื้อที่ 1,358 ไร่ ที่กิจการร่วมค้า อ. เสนอขายให้แก่กรมควบคุมมลพิษ เพื่อกลับไปเป็นที่สาธารณประโยชน์ของแผ่นดิน ต่อมากกรมควบคุมมลพิษ เป็นโจทก์ฟ้องกิจการร่วมค้า อ. จำเลยที่ 1 กับพวกรวม 19 คน ลงชื่อกระทำการแทนทั้งฝ่ายผู้ซื้อและผู้จะขายเป็นการนำที่ดินที่ได้จากการรวบรวมแล้วออกโฉนดที่ดินโดยมิชอบ นำมาใช้เป็นที่ตั้งของโครงการตามสัญญาจ้างเหมาก่อสร้าง ที่ดินดังกล่าวมีเนื้อที่ไม่ครบ และเป็นคลองเป็นถนนสาธารณะและเป็นที่ขายตลิ่ง นอกจากนี้จำเลยที่ 1 ถึงที่ 11 ในคดีดังกล่าวยังร่วมกันหลอกลวงกรมควบคุมมลพิษว่า ผู้ดำเนินโครงการตามสัญญาจะประกอบด้วยบริษัท น. ด้วย เพราะเป็นบริษัทที่มีเทคนิคและประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับระบบการกำจัดน้ำเสียอันเป็นคุณสมบัติและสาระสำคัญทำให้กิจการร่วมค้า

อ. จำเลยที่ 1 ได้รับคัดเลือกมาเป็นผู้ชนะการประมูล แต่พวกจำเลยปกปิดข้อเท็จจริงต่อ กรมควบคุมมลพิษ ความจริงบริษัทดังกล่าวได้บอกเลิกหนังสือมอบอำนาจและไม่ยินยอมที่จะ ผูกพันตามสัญญาก่อสร้างการกระทำของกิจการร่วมค้า อ. จำเลยที่ 1 กับพวกเป็นการฉ้อโกง กรมควบคุมมลพิษ คดีดังกล่าวศาลแขวงดุสิตพิพากษายกฟ้องกิจการร่วมค้า อ. จำเลยที่ 1 แต่ พิพากษาลงโทษจำเลยที่ 2 ถึงที่ 19 โดยจำเลยที่เป็นนิติบุคคลพิพากษาปรับ ส่วนจำเลยที่เป็น บุคคลพิพากษาจำคุกคนละ 3 ปี ศาลอุทธรณ์พิพากษากลับให้ยกฟ้อง ต่อมาคดีถึงที่สุดตาม คำพิพากษาของศาลฎีกาที่ 8064/2560 โดยศาลฎีกาพิพากษากลับเป็นว่า จำเลยที่ 2 ถึงที่ 19 มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 341 (เดิม) ประกอบมาตรา 83 การกระทำของ จำเลยที่ 2 ที่ 3 ที่ 10 และที่ 11 เป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน ให้เรียงกระทงลงโทษ ตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 91 ฐานฉ้อโกงที่ดิน จำคุกจำเลยที่ 3 ที่ 11 ที่ 13 ที่ 15 ที่ 17 ถึงที่ 19 คนละ 3 ปี ปรับจำเลยที่ 2 ที่ 10 ที่ 12 และที่ 16 คนละ 6,000 บาท ฐานฉ้อโกงสัญญา จำคุก จำเลยที่ 3 ที่ 5 (ผู้คัดค้านที่ 1) ที่ 7 ที่ 9 และที่ 11 คนละ 3 ปี ปรับจำเลยที่ 2 ที่ 4 (บริษัท ป.) ที่ 6 ที่ 8 และที่ 10 คนละ 6,000 บาท รวมจำคุกจำเลยที่ 3 และที่ 11 คนละ 6 ปี ปรับจำเลยที่ 2 และที่ 10 คนละ 12,000 บาท ดังนี้เห็นว่า คดีนี้ผู้ร้องร้องขอให้ทรัพย์สินคือเงินที่อายัดไว้ตกเป็นของแผ่นดิน แต่ข้อเท็จจริงได้ความว่า เงินจำนวนดังกล่าวมีที่มาจากการที่กรมควบคุมมลพิษจ่ายเงินตามสัญญา ให้แก่กิจการร่วมค้า อ. แล้วกิจการร่วมค้า อ. โอนให้บริษัท ป. จากนั้นบริษัท ป. โอนให้นางจรัส พิมพ์ แม่นางจรัสพิมพ์โอนเงินบางส่วนให้แก่ผู้คัดค้านทั้งสอง ผู้คัดค้านทั้งสองอ้างว่ากิจการร่วมค้า อ. ไม่ได้กระทำหรือร่วมกระทำความผิดฐานฉ้อโกง เพราะศาลฎีกาพิพากษายกฟ้องกิจการร่วมค้า อ. แม้กิจการร่วมค้า อ. จะไม่ถูกพิพากษาลงโทษ แต่องค์ประกอบของกิจการร่วมค้าดังกล่าว ประกอบด้วยจำเลยที่ 2 ที่ 4 ที่ 6 ที่ 8 และที่ 10 ซึ่งศาลฎีกาในคดีดังกล่าวพิพากษาว่า กระทำความผิดฐานฉ้อโกงแล้วพิพากษาปรับ แสดงว่ามีการกระทำผิดเกิดขึ้น และแม้ว่าการกระทำ ผิดดังกล่าวกิจการร่วมค้า อ. ถูกยกฟ้อง ไม่ได้รับโทษก็ตาม แต่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 เป็นกฎหมายที่กำหนดทั้งความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินซึ่งมี โทษทางอาญา และมาตรการทางแพ่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน โดยความผิดอาญาและโทษ อาญามุ่งบังคับแก่ตัวบุคคล ส่วนมาตรการทางแพ่งมุ่งบังคับแก่ตัวทรัพย์สินซึ่งเป็นอีกช่องทางหนึ่ง ที่จะป้องปรามไม่ให้มีการกระทำความผิดมูลฐาน เพราะถึงอย่างไรทรัพย์สินที่ได้มาหรือเกี่ยวกับการ กระทำความผิดก็ไม่ใช่ของผู้กระทำความผิด ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้ใด เพื่อตัดวงจรการกระทำผิด มิให้นำทรัพย์สินนั้นไปใช้สนับสนุนการก่ออาชญากรรมต่อไป ดังนั้น หากปรากฏว่ามีการ กระทำความผิดมูลฐานไม่ว่าผู้กระทำความผิดจะถูกลงโทษหรือไม่ แต่มีทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการ กระทำความผิดเกิดขึ้น และแม้ผู้โอนทรัพย์สินให้จะถูกศาลพิพากษายกฟ้องไป ก็ยังดำเนินมาตรการ ทางแพ่งแก่ตัวทรัพย์สินนั้นได้ ดังนั้น ข้ออ้างของผู้คัดค้านทั้งสองที่ว่า กิจการร่วมค้า อ. ไม่เกี่ยวข้อง กับการกระทำความผิด เป็นการจ่ายเงินที่ชอบ จึงฟังไม่ขึ้น ส่วนข้ออ้างต่อไปของผู้คัดค้านทั้งสองว่า กิจการร่วมค้า อ. กับพวก ถูกฟ้องต่อศาลแขวงดุสิตเป็นคดีฉ้อโกง จึงไม่เป็นความผิดมูลฐานเพราะ ความผิดมูลฐาน มาตรา 3 (18) หมายความว่า ความผิดเกี่ยวกับฉ้อโกง ตาม ประมวลกฎหมายอาญาอันมีลักษณะเป็นปกติธุระ แต่ข้อเท็จจริงตามคำพิพากษาของศาลฎีกาที่ 8064/2560 เป็นการฉ้อโกงในคราวเดียวมิใช่ปกติธุระ นั้น เห็นว่า คดีนี้ข้อเท็จจริงปรากฏตามทาง พิจารณาของศาลชั้นต้นในคดีดังกล่าว คือศาลแขวงดุสิตว่า มีเจ้าพนักงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ร่วมกับเอกชนกระทำการโดยมิชอบในการรวบรวมแล้วออกโฉนดที่ดินทับที่ดินสาธารณะประโยชน์ เป็น

การกระทำที่มีขอบ จากนั้นเอกชนกลุ่มดังกล่าวร่วมกับพนักงานของรัฐ คือ อธิบดี รองอธิบดี และเจ้าหน้าที่กรมควบคุมมลพิษได้เปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์และระเบียบโดยไม่ชอบให้มีการดำเนินการโครงการจัดการระบบน้ำในตำบลคลองด่าน ทั้งที่ไม่อยู่ในรายงานการสำรวจเพื่อดำเนินการ แล้วมีการกำหนดเงื่อนไขเอื้อประโยชน์แก่เอกชนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งศาลแขวงดุสิตได้วินิจฉัยไว้ในคำพิพากษาของศาลแขวงดุสิต คดีอาญาหมายเลขแดงที่ 3501/2552 หน้า 69 และ 70 ว่า

"...ข้อเท็จจริงที่ปรากฏในทางพิจารณาแสดงให้เห็นถึงพฤติการณ์ที่ทำให้เชื่อได้ว่าเจ้าพนักงานของรัฐหรือควรรู้ข้อเท็จจริงที่จำเลยที่ 2 ถึงที่ 19 หลอกลวง ซึ่งทำให้เข้าใจได้ว่ามีส่วนเกี่ยวข้องรู้เห็นและเอื้อประโยชน์ให้แก่จำเลยที่ 2 ถึงที่ 19 ...อย่างไรก็ตาม แม้ว่าโจทก์มิได้นำสืบพยานหลักฐานให้เห็นว่า เพราะเหตุใดโจทก์จึงเลือกที่จะแยกฟ้องจำเลยที่ 2 ถึงที่ 19 ในความผิดฐานฉ้อโกงออกจากความผิดในการเป็นผู้สนับสนุนการกระทำความผิดของเจ้าพนักงาน ซึ่งเป็นความผิดที่มีอัตราโทษต่ำกว่า ทั้งยังเป็นความผิดอันยอมความได้ ซึ่งทำให้เกิดข้อสงสัยอยู่บ้าง..." ข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏศาลแขวงดุสิตวินิจฉัยว่า การกระทำของกลุ่มจำเลยที่เป็นเอกชนได้ร่วมกระทำความผิดกับเจ้าพนักงานของรัฐ ทั้งในส่วนของการออกโฉนดที่ดินโดยมิชอบ และในส่วนกำหนดโครงการก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย จนมีการดำเนินคดีนายวัฒนา ในส่วนการรวบรวมที่ดินแล้วออกโฉนดที่ดินโดยมิชอบ และการดำเนินคดี นายปกิต อธิบดีกรมควบคุมมลพิษกับพวก ฐานเป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่ซื้อ ทำ จัดการทรัพย์ใด ได้กระทำการทุจริตต่อหน้าที่อันเป็นการเสียหายแก่รัฐ และฐานเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 151 และมาตรา 157 เมื่อข้อเท็จจริงตามทางวินิจฉัยของศาลแขวงดุสิตดังกล่าวปรากฏชัดแจ้งว่า กลุ่มจำเลยที่ 2 ถึงที่ 19 เป็นเอกชน แต่ได้ร่วมกับเจ้าพนักงานรัฐกระทำการอันเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 151 และมาตรา 157 แต่จำเลยที่ 2 ถึงที่ 19 มิได้เป็นเจ้าพนักงาน จึงมีความผิดได้เพียงเป็นผู้สนับสนุนการกระทำความผิดของเจ้าพนักงานเพียงแต่กรมควบคุมมลพิษโจทก์ในคดีดังกล่าวเลือกแยกฟ้องจำเลยที่ 2 ถึงที่ 19 เป็นคดีฉ้อโกงที่มีโทษต่ำกว่า ทั้งยังเป็นความผิดอันยอมความได้ ข้อเท็จจริงที่ปรากฏตามคำพิพากษาของศาลแขวงดุสิตทำให้คณะกรรมการธุรกรรมได้มีมติในคราวการประชุมครั้งที่ 7/2559 ว่า การกระทำความผิดของจำเลยที่ 1 (กิจการร่วมค้า อ.) กับพวก รวม 19 คน เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 3 (5) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ซึ่งเป็นความผิดมูลฐานคณะกรรมการธุรกรรมจึงมีมติให้อายัดเงินในคดีนี้ ซึ่งความเห็นของคณะกรรมการธุรกรรมดังกล่าวชอบแล้ว เพราะเมื่อการกระทำความผิดของจำเลยที่ 2 ถึงที่ 19 เป็นความผิดฐานเป็นผู้สนับสนุนเจ้าพนักงานในการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ซึ่งเป็นความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (5) แม้โจทก์จะเลือกแยกฟ้องจำเลยที่ 1 ถึงที่ 19 ที่เป็นเอกชนในฐานฉ้อโกงซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในความผิดมูลฐานที่มีการกระทำเกิดขึ้น ก็หาเป็นเหตุเปลี่ยนแปลงการกระทำความผิดมูลฐานให้แปรเปลี่ยนไปไม่ ข้ออ้างของผู้คัดค้านทั้งสองในข้อนี้ฟังไม่ขึ้น เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่าเงินที่อายัดมาจากการดำเนินโครงการที่เกิดขึ้นจากการกระทำความผิดมูลฐาน และผู้คัดค้านทั้งสอง ซึ่งมีภาระการพิสูจน์ แต่กลับนำสืบลอย ๆ อ้างว่าเป็นเงินที่ได้โดยชอบจากการทำงานตามสัญญา แล้วโอนต่อมาเพื่อชำระหนี้เงินกู้ก็ดี นางจรัสพิมพ์ มารดาโอนให้ตามศีลธรรมจรรยาที่ดี หาฟังลบล้างบทสันนิษฐานตามมาตรา 51 ว่าเป็นเงินที่ได้จากการกระทำความผิดมูลฐานได้ไม่ ฎีกาของผู้คัดค้านทั้งสองฟังไม่ขึ้น ศาลล่างทั้งสองพิพากษามาชอบแล้ว พินิจพิจารณ

คำถาธรรมเนียมในชั้นฎีกาให้เป็นพับ

องค์คณะ

นพพร โพธิ์รังสียากร · สนธิศาสตร์ เจตน์วรารพงศ์ · ชูดิษฐ์ ต้นทวีนวงศ์

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: thai-legal-corpus (CC-BY-4.0) ← deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/3299/2564>